

Stockholm, 8. december 2010

Om en gemensam svensk-norsk elcertifikatmarknad

Protokoll från arbetet mellan september 2009 till december 2010

1 Bakgrund

Med hänvisning till avsiktsförklaringen om utvecklingen av en elcertifikatsmarknad den 27 juni 2008 och den överenskommelse om principerna för det vidare arbetet med att etablera en gemensam elcertifikatmarknad mellan Sverige och Norge den 7 september 2009 överenskoms detta protokoll mellan Sverige och Norge.

Överenskommelsen slog fast fyra centrala förutsättningar för den gemensamma elcertifikatmarknaden:

- Start den 1 januari 2012.
- Norge är inställda på att åta sig en lika ambitiös förpliktelse som Sverige från den tidpunkt som marknaden startar.
- Teknikneutralitet
- Genomförande av strategiska elöverföringsförbindelser

En gemensam marknad etableras genom att de bägge länderna accepterar att en elcertifikatkvotpliktig kund i ett land annullerar elcertifikat utfärdade i det andra landet.

En elcertifikatmarknad är en konstruerad marknad och det måste etableras ramar i lag för att skapa långsiktighet och tilltro till systemet. En rad element måste hanteras lika. Det måste skapas tillit och systematik genom etablering av tillsyn, kontoförare och register.

Det måste tas höjd för att flera länder kan komma med förfrågningar om en full eller delvis anslutning till den gemensamma marknaden.

Sedan undertecknandet av överenskommelsen den 7 september 2009 har det förts diskussioner om den närmare utformningen av en gemensam elcertifikatmarknad. I detta protokoll behandlas de närmare principerna för samarbetet. Ett juridiskt bindande avtal behöver förhandlas fram och sedan godkännas av de bägge ländernas parlament innan samarbetet träder i kraft.

2 Ramar för den gemensamma elcertifikatmarknaden

Det är en förutsättning för samarbetet att Norge har antagit förnybartdirektivet (Direktiv 2009/28/EG) och därmed inte betraktas som tredje land.

Gundläggande principer för det gemensamma elcertifikatsystemet där länderna måste vara eniga är bland annat:

- ambitionsnivå
- vilken produktion som tilldelas elcertifikat
- kvotkurvan
- systemets livslängd
- deklaration- och annulleringsperiod
- reglerat utträde
- kvotpliktsavgiften
- annat stöd

2.1 Elcertifikatberättigade anläggningar

Målet med elcertifikatmarknaden är att få fram ny förnybar elproduktion i Sverige och Norge. Anläggningar som ska tilldelas elcertifikat måste vara godkända av de respektive ländernas myndigheter och huvudreglerna för godkännande måste vara harmoniserade.

Utgångspunkten för samarbetet är att det ska utfärdas elcertifikat baserat på principen om teknikneutralitet. Det innebär:

- Innehavare av anläggningar som producerar el baserat på förnybara energikällor, som tas i drift efter start av det gemensamma elcertifikatmarknaden, har rätt att få tilldelning av ett elcertifikat per MWh produktion i 15 år.
- Innehavare av anläggningar som producerar el baserat på förnybara energikällor, har rätt att få tilldelning av elcertifikat i 15 år för den ökade produktionen i samband med uppgradering och utvidgning av anläggningarna. Närmare villkor för sådana godkännanden avtalas mellan länderna.
- Innehavare av anläggningar som ingår i Sveriges elcertifikatmarknad i dag, och anläggningar som ingår i Norges övergångsordning, har rätt till att få tilldelning av elcertifikat i upp till 15 år från starten av tilldelningsperioden.

Anläggningar, utöver de som nämns i punkterna 1 till 3 ovan, kan inte få tilldelat elcertifikat. Det kan göras undantag i vissa fall, som det är i Sverige i dag, men det ska tillämpas strängt och länderna måste vara eniga om reglerna för godkännande samt tillämpning av regelverket. För att säkra detta ska tillsynsmyndigheten för elcertifikatsystemet i Sverige och Norge etablera ett gemensamt råd.

Med förbehåll för nationella regler om ägarskap till naturresurserna, är utgångspunkten att det ska gälla icke-diskriminerande villkor för aktörerna att etablera ny elcertifikatberättigad elproduktion i respektive land.

Utgångspunkten för en väl fungerande gemensam elcertifikatmarknad är att ramvillkoren för marknadsaktörerna så långt som möjligt är likvärdiga. Grundprincipen bör vara att elcertifikatsystemet ska vara ett tillräckligt stöd för att driva fram investeringar i anläggningar för ny förnybar elproduktion. Anläggningar bör därmed inte samtidigt kunna få annat stöd utöver elcertifikatsystemet. De tillfälliga stöd som finns i Sverige för investeringar i solceller och marknadsintroduktion av vindkraft bedöms dock vara acceptabla eftersom de är begränsade i tid och omfattning och ändrar därmed inte på ett avgörande sätt

investeringsförutsättningarna i det kommande gemensamma elcertifikatsystemet. Enligt gällande beslut har medel avsatts för dessa stöd till och med år 2012. Eventuella framtida stöd till anläggningar för förnybar elproduktion utöver elcertifikatsystemet ska tas fram i samråd mellan länderna. Om länderna enskilt önskar ge riktat stöd till en viss teknik så bör dessa anläggningar inte även omfattas av elcertifikatsystemet.

Torvbaserad elkraftproduktion är elcertifikatberättigad i Sverige, men inte i Norge. Elcertifikat som utfärdas till elproduktion baserad på torv omsätts på den gemensamma elcertifikatmarknaden. Den faktiska elcertifikatsberättigade elproduktionen fördelas mellan länderna enligt punkt 4.

Informationen kopplade till utfärdade elcertifikat ska samordnas mellan länderna.

2.2 Tillsyn, kontoföring och register

Varje land ska ha en kontoförare som för register och svarar för tilldelning av elcertifikat. Det ska ordnas så att elcertifikat som tilldelats i ett land kan annulleras på lika villkor i det andra landet.

Elcertifikatregistren ska bland annat innehålla upplysningar om tilldelning, behållning, överdrag, omsättningspris och annullerade elcertifikat. Länderna måste ställa upp krav på noggranna mätdata.

Länderna ska ha en tillsynsmyndighet som godkänner anläggningar för tilldelning av elcertifikat. Tillsynsmyndigheten utövar också tillsyn över innehavare av godkända anläggningar och kvotpliktiga, och över marknaden och kontoförare.

Tillsynsmyndigheterna i Sverige och Norge ska samordna informationen till elcertifikatmarknaden.

Elcertifikat har en obegränsad giltighet tills dess att de annulleras.

2.3 Kvotplikt avseende elcertifikat och fastställande av kvoter

Elleverantörerna är som utgångspunkt kvotpliktiga. Länderna bestämmer själva vilka grupper av elanvändare som ska täcka kostnaderna (beräkningsgrundande elförbrukning).

Uppfyllande av kvotplikt avseende elcertifikat sker genom inlösen/annulering av elcertifikat den 1 april varje år.

Det kan åläggas avgifter vid bristande uppfyllelse av kvotplikt. Avgiftsstrukturen ska vara lika i båda länderna.

Samlad ambitionsnivå för utbyggnaden av ny elproduktion i det gemensamma elcertifikatsystemet för perioden från den 1 januari 2012 till och med utgången av 2020 är 26,4 TWh. Sveriges kvotkurva är utformad så att den certifikatberättigade produktionen kommer att öka med 13,2 TWh jämfört med 2011 års nivå. Norge fastställer motsvarande kvoter i lag så att landet finansierar 13,2 TWh ökad förnybar elproduktion i 2020 jämfört med 2011 års nivå.

Utgångspunkten för ländernas utformning av kvotkurvorna är en linjär upptrappning av finansiering av nya anläggningar samt ökad produktion i existerande anläggningar. Den svenska kvotkurvan tar emellertid bland annat hänsyn till överskottet av elcertifikat i dagens svenska marknad. De norska kvoterna kommer att ta hänsyn till kortsiktiga effekter på den redan existerande svenska elcertifikatmarknaden utifrån det scenario för utbyggnad som kan anses som mest troligt.

2.4 Kontrollstationer

Marknaden är sårbar för signaler om väsentliga förändringar i rambetingelserna. Länderna ska etablera en gemensam kommunikationsstrategi för att skapa transparens vid marknadspåverkande information.

Tillsynsmyndigheterna ska följa utvecklingen på elcertifikatmarknaden och löpande värdera om det är nödvändigt att justera något element. Eventuella förändringar ska diskuteras mellan länderna. Väsentliga förändringar ska företrädesvis göras vid kontrollstationerna. Detta säkrar långsiktighet för marknaden, samtidigt som det är nödvändigt med flexibilitet när det gäller att justera systemet vid obalans. Första kontrollstationen ska bli klar 2015.

Eventuella ändringar som berör grundläggande principer för elcertifikatsystemet ska behandlas vid kontrollstationer och länderna ska vara eniga.

2.5 Informationsutbyte

Länderna orienterar varandra löpande om förändringar i de generella rambetingelserna som väsentligt kan påverka konkurrensförhållandena. Det gäller till exempel:

- ändringar i tillståndprocesser för anläggningar som producerar förnybar el
- ändringar i principer för anslutningsavgifter och kostnadsfördelning för nätförstärkningar i samband med anslutning av kraftverk
- skatter och avgifter
- lagtekniska förändringar som kan påverka elcertifikatmarknaden

2.6 Utbyggnad och förstärkning av elöverföringsnätet är en förutsättning

I överenskommelsen om ett gemensamt elcertifikatsystem från september 2009 uttrycktes nödvändigheten av en välfungerande elöverföringsnät för att ett gemensamt elcertifikatsystem ska fungera. Att stärka det nordiska elöverföringsnätet utgör en central del i den nordiska handlingsplan för en gränslös nordisk elmarknad som de nordiska energiministerna beslutade om vid sitt möte i Umeå 2008. Den stora satsningen inom EU på förnybar energi och ökad försörjningstrygghet kräver omfattande utbyggnad av överföringsnätet i Norden. Norska och svenska myndigheter ska följa upp beslutet från det Nordiska energiministermötet i Köpenhamn i 2010 knutna till nordiska nätinvesteringar. Bland annat beslutade de nordiska energiministerna att de snarast möjligt kommer att vidta nödvändiga åtgärder för att säkra att respektive systemansvariga (TSO:er) och regleringsmyndigheterna har ett nordiskt perspektiv när de planerar och godkänner framtida nätinvesteringar.

3 Samarbetsmekanismer enligt förnybartdirektivet

I förnybartdirektivet har det beskrivits flera samarbetsmekanismer som länderna kan utnyttja för att uppnå målet om förnybar energi. Det gemensamma elcertifikatsystemet mellan Sverige och Norge utgör ett samarbete i enlighet med artikel 11 ”Två eller flera medlemsländer kan koordinera stödsystem eller etablera gemensamma stödsystem”. Det kan komma förfrågningar från flera länder om att delta i elcertifikatmarknaden, och det kan också bli fråga om en delvis anslutning med gemensamma energiprojekt (artikel 7) eller det kan bli aktuellt med överföring mellan länder avseende statistik (artikel 6).

3.1 Utvidgning av elcertifikatmarknaden

Den svensk-norska elcertifikatmarknaden har för närvarande kommit längst i att konkretisera användningen av samarbetsmekanismer enligt förnybartdirektivet. Det föreligger begränsade överordnade ramar för användning av samarbetsmekanismerna utifrån direktivet. Framöver kommer det att vara viktigt att beakta de utredningar som finns med analyser av de möjligheter och begränsningar som förnybartdirektivet innebär.

En större marknad ger effektivitetsvinster. Det läggs vikt vid att marknaden i Sverige och Norge ska kunna utvecklas till en elcertifikatmarknad mellan flera länder i framtiden. Det är dock en viktig princip att en sådan utvidgning inte ska störa den existerande elcertifikatmarknaden mer än nödvändigt. Samtidigt kommer försörjningstrygghet vara en viktig faktor i värderingen av en utvidgning.

Tillkommande länders ambitionsnivå och kvoter bör fastställas så att det uppnås en stabil prisbild i den etablerade marknaden. Det är viktigt att skapa tilltro till systemet och därmed grunden för investeringsbeslut och en marknad för långa kontrakt på elcertifikat. Förfrågningar från tredje land ska värderas vid varje enskilt tillfälle. Länderna ska samarbeta om dessa värderingar och ska vara eniga om utvidgningen av marknaden och betingelserna för utvidgningen.

3.2 Gemensamma projekt enligt förnybartdirektivet

I det fall Sverige eller Norge avser att utnyttja förnybartdirektivets möjlighet till gemensamma projekt med annan medlemsstat inom elsektorn ska det ske i samförstånd. Detta är inte minst viktigt då det handlar om anläggningar som använder den gemensamma potentialen för förnybar elproduktion, och därmed kan påverka prissättningen på den gemensamma elcertifikatmarknaden.

4 Anmälan till Europeiska kommissionen

Länderna utarbetar en gemensam anmälan om den gemensamma elcertifikatmarknaden till EU-kommissionen enligt artikel 11 i förnybartdirektivet.

Vid rapportering till kommissionen om måluppfyllelse ska användas data om utfärdade elcertifikat från anläggningar som tagits i drift från och med den 1 januari 2012, med avdrag för torvbaserad elproduktion. Eftersom det läggs fast en linjär upptrappning av ländernas finansiering av nya anläggningar och lika ambitionsnivå till 2020, läggs det som utgångspunkt fast en princip om att energi fördelas 50/50 på varje land. Om det tillkommer ny torvbaserad

elproduktion i Sverige eller om innehavare av anläggningar som inte är nämnda i punktsatserna 1-3 under punkt 2.1 får tildelat elcertifikat, kommer denna produktion dras ifrån den samlade produktionen och fördelningsnyckeln justeras.

Maud Olofsson
Näringsminister

Terje Riis-Johansen
Olje- og energiminister